

KÍSÉRLETEK MAGASHEGYI NÖVÉNYEK MEGHONOSÍTÁSÁRA A BÜKK-FENNSÍKON II.

JUHÁSZ LAJOS

A Tudományos Közlemények múlt évi (1967.) számában rövid beszámolóban ismertettem kísérleteimet, amelyeket magashegyi (alhavasi, havasi) növényekkel végeztem, a Bükk-fennsíkon való meghonosítás céljából.

Az ültetett növények mind megmaradtak. Több faj virágzott is, így a *hegyi harangrojt* (*Soldanella montana* ssp. *hungarica*). 1966. augusztus hó 6-án a Nagymező keleti oldalánál húzódó fenyves lúcfenyői alá vetettem többek közt néhány *erdei csormolya* (*Melampyrum silvaticum*) magot. Nagy meglepetésemre a következő év július 7-én két tő igen szépen virágzott. Ez annál inkább érdekes, mert az erdei csormolya egyéves és félélősködő (hemiparazita) növény, füvek gyökerein élőködik. A többi ültetett, illetve meghonosított növény nem virágzott, mert az adott termőhelyi növények konkurrenciája nagy, emiatt nem tudtak kellően megerősödni.

A meghonosításra szánt növények csak akkor erősödnek meg, virágzásuk, szaporodásuk csak akkor remélhető, ha a konkurrenciát megszüntetjük, azaz a telepített fajok körül, legalább egy méteres körzetben a spontánul ott tenyésző növényeket kiirtjuk. Leghelyesebb már ültetéskor irtást végezni, így könnyebben és gyorsabban megerednek, megerősödnek növényeink. Természetesen gondot fordítottam arra, hogy az eredeti termőhelynek megfelelő kémhatású talajba ültessem a növényeket — a mészkedvelőket mészkösziklás talajba, a mészkerülőket a töbörfenék ültetett lucosának nyers humuszába.

Az 1963. óta végzett honosítási kísérleteim során azt is megállapítottam, hogy a magashegyi növények megtelepítésének nem talajtani (edafikus) tényezők a nagyobb akadályai, hanem éghajlati (klimatikus) faktorok, ezek is csak nyáron érvényesülnek. Aszályos években, pl. 1967-ben, különösen hátrányos a tartós vízhiány. Ennek ellenére az optimális talajtani, expozíciós és mikroklimatikus viszonyok biztosításával legtöbb havasi és alhavasi növény valószínűleg meghonosítható lesz a Bükk-fennsíkon.

A múlt évben (1967.) nyarán a következő növényeket ültettem tövestől, illetve földlabdával, július hó 7-én a Nagymező mellett montán bükkösben, északi expozícióban: *hegyi harangrojt* (*Soldanella montana* ssp. *hungarica*), *havasi mirigylapu* (*Homogyne alpina*), *dundi* (*Hacquetia epipactis*), *havasi bérclapu* (*Adenostyles alliariae*), *havasi kakicsvirág* (*Mycelis alpina*, syn. *Cicerbita alpina*). Az ültetett növények mellett a bükkösben dominálnak: a *pettyegetett tüdőfű* (*Pulmonaria officinalis*), *erdei szélfű*

(*Mercurialis perennis*), *erdei ibolya* (*Viola silvestris*), bőven van *farkas boroszlán* (*Daphne mezereum*), gyepalkotó az *erdei hajperje* (*Hordelymus europaeus*).

A Nagymező északkeleti részénél elterülő lúcfenyves közé húzódó nyíladek mentén fenyőfák alá és mellé ültettem *havasi mirigylaput* (*Homogyne alpina*), *havasi kakicsvirágot* (*Mycelis alpina*).

Augusztus hó 11-én a Nagymező keleti részén, a legnagyobb töbör sziklás gerincén a következő növényeket ültettem el: *pompás tárnicsot* (*Gentiana clusii*), *kárpáti zörgőfüvet* (*Crepis jacquinii*), *havasi csillagvirágot* (*Aster alpinus*) és *százszorszép csillagvirágot* (*Aster bellidiastrum*). Ezen a termőhelyen 1966. augusztus hó 6-án *havasi kökörcsint* (*Pulsatilla alba*) és *kárpáti harangvirágot* (*Campanula carpatica*) ültettem. Mindkét faj gyengén vegetál, még nem virágoztak.

A lúcfenyves nyíladeka végén fenyők mellé telepítettem ugyancsak 1967. augusztus 11-én *nyakperecfüvet* (*Cortusa matthioli*) és *magcsákót* (*Dryas octopetala*). Az 1966. augusztus hó 6-án ide ültetett *patyolat boglárka* (*Ranunculus platanifolius*), *tátrai árvácska* (*Viola lutea* ssp. *sudetica*) és *hegyi harangrojt* (*Soldanella montana* ssp. *hungarica*) szépen megmaradtak, azonban még nem virágoztak. Az ültetett növények gyengeségének oka az is, hogy az ültetés nyáron történt, amikor a vízhiány igen érzékenyen érinti a növényeket.

Ugyanide október hó 6-án az Alacsony-Tátrából hozott növények közül ültetésre kerültek a következő fajok: *hegyi gyömbérgyökér* (*Geum montanum*), *havasi kökörcsin* (*Pulsatilla alba*), *pettyes tárnics* (*Gentiana punctata*), *havasi harangvirág* (*Campanula alpina*), *havasi margaréta* (*Chrysanthemum alpinum*), *apró kankalin* (*Primula minima*) és *havasi kövirózsa* (*Sempervivum montanum*).

A fenyves nyíladekba, ahol az erdei csormolya virágzott, *hegyi gyömbérgyökeret* (*Geum montanum*), *havasi medvegyökeret* (*Ligusticum mutellina*) és *fűnemű fűzet* (*Salix herbacea*) ültettem el. Telepítési kísérleteim eredményei csak több év eltelte után tekinthetők véglegesnek. Ennek ellenére már most szükségesnek tartottam a botanikus közvélemény tudtára hozni vizsgálataim adatait, nehogy florisztikai kutatásaik során félrevezető, ültetett előfordulásokat „fedezzenek” fel.